

VEŘEJNÝ OCHRÁNCE PRÁV
OMBUDSMAN

Cenové rozlišování

Mgr. Jana Kvasnicová

Obsah

- Působnost a činnost ochránce
- Ochránce jako Equality body
- Co je diskriminace
- Doporučení pro cenové rozlišování
- Diskusní seminář

Působnost a činnost ochránce

- **Ochrana osob před jednáním úřadů a institucí jmenovaných v zákoně, pokud je toto jednání:**
 - v rozporu s právem
 - neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy
 - v případě nečinnosti
- **Systematické návštěvy míst, kde se nalézají osoby omezené na svobodě (působnost od 1. ledna 2006)**
- **Ochrana proti diskriminaci (působnost od 1. prosince 2009)**

Ochránce jako Equality body

- Oddělení rovného zacházení
- **Poskytování metodické pomoci:**
 - Vyhodnocení, zda se může jednat o diskriminaci
 - Poradenství obětem – jak postupovat, na koho se obrátit, jak podat návrh na zahájení řízení z důvodu diskriminace
- **Výzkum**
- **Zveřejňování zpráv a doporučení k otázkám souvisejícím s diskriminací**

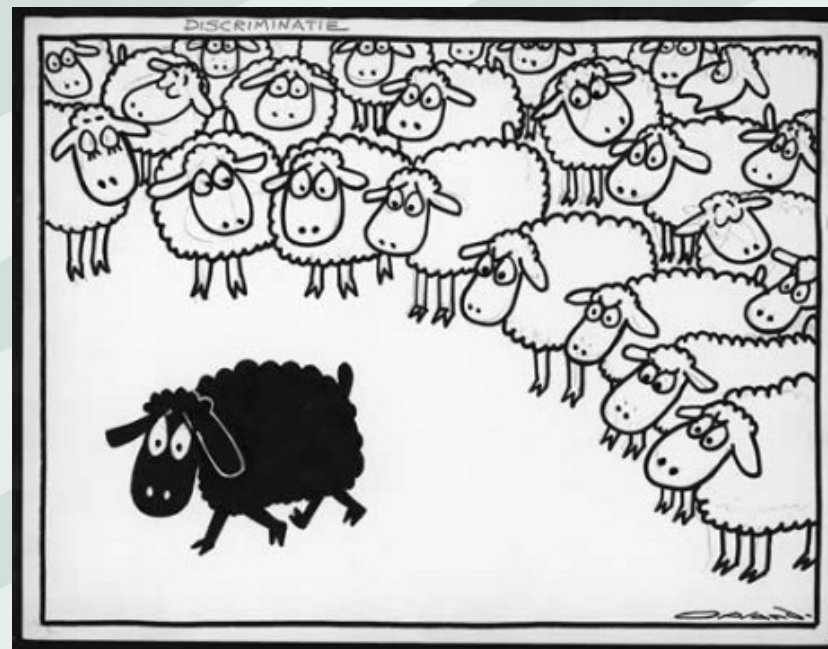
Diskriminace

- **Diskriminace = odlišné, právem zakázané zacházení s lidmi ve vymezených, srovnatelných situacích z důvodů uvedených v zákoně.**
- **Zákon č 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací**
 - **Definice diskriminace**
 - **Vymezení důvodů**
 - **Vymezení situací**
 - **Právní prostředky ochrany před diskriminací**
 - **Stanovení nové působnosti ochránce**

Zákonom zakázané důvody nerovného zacházení

- Rasa
- Etnický původ
- Národnost
- Pohlaví
- Sexuální orientace
- Věk
- Zdravotní postižení
- Náboženské vyznání
- Víra
- Světový názor

Kde je diskriminace zakázána

- V přístupu k zaměstnání
- V přístupu k podnikání
- V přístupu ke vzdělání
- V sociální oblasti
- Ve zdravotní péči
- Při poskytování zboží a služeb
- V členství v odborových organizacích a profesních komorách
- V přístupu k veřejné správě

V čem si mají být lidské bytosti rovny?

- V důstojnosti a právech
- *„Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech.“*
(Listina základních práv a svobod)
- *„Všichni lidé rodí se svobodni a sobě rovní v důstojnosti i právech.“* (Všeobecná deklarace lidských práv)

Důstojnost

- **Kanadský Nejvyšší soud** – rozhodnutí *Miron v. Trudel*
- **Ústavní soud**
- **Immanuel Kant** (Základy metafyziky mravů)

- Člověk je lidskou bytostí
- Lidská důstojnost je objektivní ústavní kategorií a je hodnotou nadřazenou ostatním lidským právům
- Respektování jednotlivců jako lidských bytostí

Zásah do důstojnosti

- Jednotlivec je znevýhodněn a zatížen na základě uplatňování stereotypně předpokládaných charakteristik
- S člověkem nemůže být zacházeno jako s prostředkem k dosažení cíle
- Újma na důstojnosti – stigmatizace člověka jako příslušníka určité skupiny
- S příslušníkem určité skupiny je zacházeno jako s méně hodnotným
- Má důvod cítit se jako občan druhé kategorie

Diskriminace

- **Stigmatizace, která významným způsobem pošlapává lidskou důstojnost**
- **Limitace možností jednotlivců**
- **Jednotlivec nemá možnost využít všeho, co mu život nabízí**
- **Je nespravedlivá**
- **Představuje plýtvání potenciálem a zdroji**

Zakázané důvody diskriminace

- nutnost diferencovat
- oběť diskriminace je příslušníkem stigmatizované skupiny
- sociální konstrukce

Test diskriminace

- 1) Zachází se s jednou osobou výhodněji než s druhou, ve srovnatelné situaci → ANO
- 2) Vzniká újma na důstojnosti → ANO
- 3) Znevýhodnění se děje z právem zakázaného důvodu → ANO
- 4) Existuje v právem vymezených oblastech → ANO
- 5) Nelze ji odůvodnit legitimním cílem ani přiměřeností dosahování účelu → ANO

= **DISKRIMINACE**

Doporučení, stanoviska

- Koncepční práce
- Věcně totožné
- Cíle:
 - Oslovit laickou veřejnost → doporučení
 - Zpracovat materiál pro odbornou veřejnost → stanovisko
- Strategický plán ORZ:
 - Společnost poučená o diskriminaci
 - Seriózní zařazení diskriminace jako jevu do celospolečenské diskuse.

Doporučení

- určeno široké veřejnosti
- nastínění problému
- zjednodušené, informativní
- cílem vyvolat diskusi
- šíření povědomí o diskriminaci
 - mezi potenciálními oběťmi
 - subjekty, které se mohou dopustit diskriminace
- oběť může požádat ochránce o metodickou pomoc

Stanovisko

- určeno odborné veřejnosti
- cíle:
 - Vyvolat diskusi
 - Poskytnout návod subjektům, které mohou sankcionovat diskriminaci

Doporučení a stanoviska

- Doporučení ochránce k naplňování práva na rovné zacházení s žadateli o pronájem obecního bytu
- Doporučení ochránce k naplňování práva na rovné zacházení s cizinci
- Doporučení ochránce pro přístup vodících a asistenčních psů do veřejných prostor
- Doporučení ochránce k rovnému zacházení v přístupu k předškolnímu vzdělávání
- Doporučení ochránce k požadavku výpisu z rejstříku trestů jako kritéria pro přijetí do zaměstnání
- Doporučení ochránce k cenovému rozlišování

Vznik doporučení

- Podněty přijaté ochráncem
- Spolupráce s neziskovými organizacemi
- Výzkum ochránce
 - Výzkum ochránce k projevům diskriminace v pracovní inzerci
- Celospolečensky diskutovaný problém
- Medializované případy

Zpracování doporučení

- Stanovení tématu a cíle
- Vyhledání a zpracování literatury
- Zhodnocení právní úpravy
- Zhodnocení dosavadní praxe
- Zformulování doporučení

Postup po vydání doporučení

- Medializace
- Distribuce dotčeným subjektům
- Metodická pomoc individuálním obětem
- Možnost vést šetření proti úřadu
- Zpracování legislativních doporučení

Pomoc oběti diskriminace

- Ochránce „poskytuje metodickou pomoc obětem diskriminace při podávání návrhů na zahájení řízení z důvodu diskriminace“
- Posouzení, zda se může nebo nemůže jednat o diskriminaci
- Shromažďování důkazů využitelných v soudním řízení
- Poradenství obětem – jak postupovat, na koho se obrátit, jak podat návrh na zahájení řízení z důvodu diskriminace

Postup

- Přijetí podnětu
- Vyhodnocení
 - Poskytnutí obecné rady
 - Zahájení šetření
- Výzva protistraně k vyjádření
 - Náprava, vysvětlení
 - Nevyjádří se
 - Vyjádří se, ale problém neodstraní
- Zpracování zprávy o šetření
 - Náprava
 - K nápravě nedošlo

Pokud k nápravě nedojde

- Zpráva se poskytne oběti pro využití v soudním řízení
- Medializace
- Uvědomení nadřízených orgánů státní správy
- Uvědomení kontrolních orgánů státní správy

Doporučení pro cenové rozlišování

- Téma na základě přijatých podnětů
- Rozšíření kazuistiky na základě monitoringu
 - prací na obdobné téma
 - inzerce
 - medializovaných případů, diskusí
 - rozhodnutí České obchodní inspekce
 - soudních rozhodnutí (české soudy, cizí soudy, ESD)
- Cíle:
 - Vyvolat diskusi
 - Usměrnit praxi České obchodní inspekce

Doporučení pro cenové rozlišování

➤ Základní teze:

- Rozdílné ceny se vyskytují relativně běžně, ne vždy rozlišování dosáhne intenzity diskriminačního jednání
- Cenové rozlišování je s ohledem na ekonomický přínos při vytváření celkového blahobytu v zásadě dovoleno
- Dvojí ale ceny mohou narušovat širší společenské cíle
- Úkolem antidiskriminačního práva je chránit důstojnost osob
- Diskriminací je pouze rozlišování, které je neodůvodněné a neodůvodnitelné
- Společnost je složená z odpovědných jednotlivců, kteří mají právo na svobodu volby

Diskriminace spotřebitele

➤ Ustanovení 6 zákona o ochraně spotřebitele

„Prodávající nesmí při prodeji výrobků nebo poskytování služeb spotřebitele diskriminovat.“

- Instrumentální povaha
- Zásada jednoty, racionality a vnitřní obsahové bezrozpornosti právního řádu → na srovnatelné právní instituty je nutné nahlížet stejně
- Nutno doplnit definici diskriminace
 - Antidiskriminační zákon
 - Zákon o volném pohybu služeb
 - Zákon o ochraně hospodářské soutěže?

Shrnutí

- Působnost ochránce ve věcech práva na rovné zacházení se liší od původního poslání – ochrana před jednáním úřadů
- Smyslem je efektivně pomáhat obětem diskriminace
- Diskriminace je právní pojem, nejedná se o jakékoliv rozlišování
- Doporučení je druhem koncepční práce
 - Šířit povědomí o zákazu diskriminace
 - Přispívat k ujasnění interpretace
 - Usměrňovat rozhodovací praxi

Závěr

- Účelem antidiskriminačního práva není šikanovat poskytovatele zboží a služeb
- Smysl spočívá v ochraně důstojnosti osob
- Cílem je začlenění všech do společnosti na rovnoprávném základě
- S ohledem na individuální charakteristiky si lidé nejsou a nemohou být absolutně rovni
- Respekt k rozmanitosti, ochrana jednotlivců ohrožených vyloučením na základě podezřelého kritéria

- Dotazy?
- Připomínky?

Případy

- 1) Provozovatel fotbalového stadionu vybírá vstupné pouze od mužů, ženy mají vstup zdarma.
- 2) Provozovatel tanečního klubu inzeruje volné vstupné pro dívky a ženy, muži za vstupné platí 80 Kč.
- 3) Cena základního kurzu tanečních je stanovena pro dívky ve výši 2 700 Kč, pro chlapce 800 Kč.
- 4) Majitel Zoologické zahrady umožňuje vstup i psům. Za psy vybírá vstupné ve výši 30 Kč. Stejnou sumu vyžaduje i od držitelů vodicích psů za psa, který je doprovází.
- 5) Provozovatel koupaliště vybírá od místních nižší vstupné než jaké vybírá od přespolních.
- 6) Mobilní operátor odmítl poskytnout seniorovi nad 60 let věku zvýhodněný tarif, který poskytuje mladým ve věku 15 – 20 let.
- 7) Restaurace odmítla poskytnout dospělé osobě dětskou porci.

Použitá literatura

- Boučková, Havelková, Koldinská, Kühn, Kühnová, Whelanová. *Antidiskriminační zákon. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 2010.
- Bobek, Boučková, Kühn (eds.). *Rovnost a diskriminace*. Praha: C.H.Beck, 2007.
- Zpráva *Sex-segregated Services* vytvořená European Network of Legal Experts in the Field of Gender Equality při Evropské Komisi z prosince 2008.
- Ellis. *EU Anti-Discrimination Law*. New York: Oxford University Press, 2009 (2005).

Děkuji za pozornost

